

Croak wit your boots on! [6]). Він, відкинутий усіма можливими соціумами, помирає у клітці: реальній та психологічній. І лише над бездиханним тілом кочегара почнуть вити й плакати всі мавпи в зоопарку.

На думку самого автора, Янкі «застряг десь посередині, не в змозі досягти гармонії ні на небі, ні на землі, намагаючись примирити дві сторони, але взамін отримує лише стусани» [5]. Трагічний фінал п'єси демонструє повну невідповідність між національним міфом американської мрії та реальною картиною життя простих американців, які у пошуках власного місця у суспільстві приречені на постійні невдачі.

Постійні невдачі Янкі, його трагічна загибель – це вияв протиставлення далекого від ідеалу світу простого американського індивіда-трудівника світові капіталістів. Юджин О'Ніл показує три лінії особистих трагедій індивідів: замкнутими в клітці обставин є і брудний кочегар Янкі, і донька мільйонера Мілдред, і та сама волохата мавпа в зоопарку. Кожен з них прагне вирватись за межі, відведені їм суспільством, проте зазнає невдачі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Висоцька Н.В. Сучасна драматургія США. Сучасна американська література. Проблеми вивчення та викладання. 2002. №1. С. 15–55.
2. Марчук Т.Л. Типологія та поетика драматургії М. Куліша та Ю.О' Ніла: автореф. дис. ... канд. філолог. наук: 10.01.05. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.
3. Пинаев С. Юджин Гладстон О'Ніл: к 100-летию со дня рождения. М. : Знание, 1988. 64 с.
4. Bigsby Ch. The Cambridge History of the American Theater: in 3 vol. Volume 3. Post-World War II to the 1990s. Cambridge University Press, 1999. 269 p.
5. O'Neill Eu. Letters URL : <http://www.eoneill.com/references/88990.htm> (дата звернення: 31.03.2019).
6. O'Neill Eu. The Hairy Ape URL: <http://www.eoneill.com/texts/ha/contents.htm> (дата звернення: 12.04.2019).

Т.Л. Марчук, У.А. Колбасович. Дискурс ілюзії соціального рівенства в п'єсе «Косматая обезьяна» Юджина О'Ніла. – Стаття

Анотація. Стаття посвячена аналізу проблеми соціального рівенства в п'єсе «Косматая обезьяна» Ю. О'Ніла. Определены конфликт и система образов произведения. В русле экспрессионистской поэтики проанализированы принципы характеров. Доказано, что с развитием драматического действия общее напряжение драмы усиливается, приводя к трагическому финалу.

Ключевые слова: ілюзія, соціальне рівенство, драма, експрессионистська система мировоззрення, конфлікт, система образів.

T. Marchuk, U. Kolbasovuch. Social equality illusion discourse in the drama “The Hairy Ape” by Eugene O’Neill. – Article.

Summary. The article is devoted to the analysis of the problem of social equality in the play “The Hairy Ape” by Eu. O’Neill. A conflict and a system of images are outlined. In the context of expressionistic poetics, the principles of characterization are analyzed. It is proved that with the development of dramatic action, the overall drama intensity increases, resulting in a tragic finale.

Key words: illusion, social equality, drama, expressionistic worldview, conflict, system of images.

УДК 811.112.2'373.47–25

О.С. Меньшикова

аспірант II курсу

Міжнародний гуманітарний університет,

м. Одеса, Україна

РОЛЬ КАТЕГОРІЇ ІНТЕНСИВНОСТІ У ВИСЛОВЛЕННІ ЕМОЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОГО РОЗМОВНОГО ДІАЛОГУ)

Анотація. У статті розглядаються засоби й особливості реалізації категорії інтенсивності на лексичному, словотвірному, морфологічному та синтаксичному рівнях. На матеріалі німецького розмовного діалогу простежено частотність уживання експліцитних інтенсифікаторів у мовленнєвому потоці.

Ключові слова: категорія інтенсивності, інтенсифікатор, розмовний діалог, деінтенсифікація.

Постановка проблеми. Огляд наукової літератури вказує на те, що сьогодні спостерігається підвищений інтерес до дослідження категорії інтенсивності та засобів її репрезентації за допомогою мовних засобів на всіх мовних рівнях (фонетичний, словотвірний, лексичний, синтаксичний, текстовий) [1; 6]. Розвиток поняття міжособистісного простору в тексті завдяки впровадженню інтенсифікаторів здається дуже важливим, бо це уможливує інтеграцію одиниць семантичного, когнітивного, прагматичного рівнів та дає змогу інтерпретувати їх на соціокультурному тлі, уявляти інформативну структуру тексту на новому рівні [1, с. 129]. Вибір засобу інтенсифікації того чи іншого рівня – суб'єктивний вибір мовця, зумовлений граматичними правилами окремої мови, правилами лексичної сумісності, загальноприйнятими нормами вимови й обмеженнями функціонального стилю [1, с. 128].

Метою статті є аналіз засобів і особливостей реалізації категорії інтенсивності на лексико-семантичному та граматичному рівнях.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні серед лінгвістів немає єдності щодо чіткої дефініції категорії інтенсивності та її статусу в межах споріднених категорій. Особливу увагу в науковій літературі привертає співвідношення категорії інтенсивності з категорією експресивності. Науковці розглядають ці категорії як єдине неподільне ціле (О. Сергєєва, О. Шевченко, Б. Чарльстон), інтенсивність як складову частину експресивності (О. Галкіна-Федорук, І. Арнольд), як категорії, що пов'язані причинно-наслідковим зв'язком (Е. Шейгал, І. Туранський).

І. Туранський простежує тісний взаємозв'язок між категоріями експресивності й інтенсивності. За визначенням автора, експресивність відображує факт наявності ненейтральності, а інтенсивність вказує на кількість чи ступінь вираження цієї ненейтральності, тобто становить кількісну міру оцінки якості [6, с. 19]. На думку В. Безрукової, ця проблема споріднена із проблемою співвідношення категорій якості та кількості, які потягом сторіччя постають предметом філософських міркувань. Бо завжди існує межа, за якою зміна кількості призводить до зміни якості та навпаки [1, с. 53]. Автори формулюють схожі та розбіжні риси категорій експресивності й інтенсивності: формальний аспект обох категорій збігається, категорія експресивності та категорія інтенсивності мають у розпорядженні ті самі мовні засоби та в сукупності створюють прагматичний ефект виразності й образності, посилюють вплив на адресата. Проте змістовий аспект категорій різниться: змістовий аспект категорії експресивності складається з конотацій, які нашаровуються на основне значення одиниці, категорія інтенсивності оперує градаціями «менше норми – норма – більше норми» чи «субординарне – ординарне – суперординарне» [1; 6].

І. Туранський пропонує вимірювати ступінь інтенсивності за допомогою «кроків», де крок – будь-яка форма, яка за ступенем закладеної інтенсивності відрізняється від тієї, з якою вона зіставляється [6, с. 37].

Категорія інтенсивності охоплює сферу вживання засобів як сигналізацію прагматичного піка висловлювання, як комунікативне «обважнення» рематичних елементів, наголошує на тому, що впровадження інтенсифікаторів у тканину тексту уможливує подолання лінійного плану сприйняття висловлювання завдяки появі додаткових відтінкових, образних, експресивних блоків [1, с. 108, 129].

У науковій літературі також потребують уточнення терміни «інтенсифікатор», «інтенсив» та «інтенсема». До інтенсифікаторів належать будь-які засоби, що підвищують ступінь експресивності висловлювання: інтенсифікуючі прислівники та прикметники, іменники з інтенсифікуючою семантикою (лексемі-інтенсифікатори). У свою чергу, інтенсиви – це мовні маніфестації, які віддзеркалюють дію інтенсифікаторів, результат процесу інтенсифікації. Інтенсив може складатися з одного чи кількох інтенсифікаторів водночас. Інтенсема – будь-яке висловлення категорії інтенсивності в межах градуальної шкали – також визначається як квант інтенсивності, показник дискретності інтенсивності [6, с. 29–33]. Кількість відміток за шкалою інтенсивності варіюється залежно від мовної компетентності мовця.

На думку О. Вольф, вирішальна роль інтенсифікаторів полягає не в наданні предметам особливих якостей, а в посиленні й інтенсифікації чи дезінтенсифікації вже наявних [3, с. 42–43]. Проте в низці випадків той самий посилювач може висловлювати одночасно якісну та кількісну інтенсивність залежно від семантики слова, до якого приєднується інтенсифікуючий засіб [1, с. 4].

Інтенсифікатори кожної мови становлять відкриту мікросистему, яка змінюється під впливом середовища та часу.

У процесі нашого дослідження шляхом суцільної вибірки з мовленнєвого матеріалу персонажного діалогу оригінальної німецької теленовели “*Sturmd der Liebe*” виокремлено 2 000 речень, що виражають емоції. Шляхом подальшого аналізу виявлені та проаналізовані лексичні, словотвірні, морфологічні та синтаксичні засоби інтенсифікації, які реалізуються в реченнях паралельно та доповнюють одне одного.

Стосовно аналізу висловлювань варто зазначити, що ядро категорії інтенсивності становлять лексико-семантичні засоби, граматичні засоби відіграють важливу роль, але перебувають на периферії.

На матеріалі були виявлені як експліцитні лексичні інтенсифікатори, так і імпліцитна інтенсифікація. За статистичним аналізом, серед експліцитних лексичних інтенсифікаторів найбільш частотними виявилися прислівники з питомою вагою 70% від загальної кількості, на другому місці перебувають частки та прикметники з 15% та 13% відповідно. Найменш частотна група лексичних інтенсифікаторів складається із займенників та часток (див. рис. 1).

Прислівники в ролі інтенсифікаторів, хоча й посідають факультативну позицію в смисловій та синтаксичній структурі речення, однак виражають чуття мовця щодо названої ознаки та виконують емоційну функцію. Емоційне значення таких прислівників зумовлене контекстом [1, с. 108]. Інтенсифікуючі прислівники можуть посилювати семантику як окремого слова, так і всього висловлювання (див. речення (1)–(6)).

(1) *Das kommt **überhaupt** nicht in Frage!*

(2) *Es ist **natürlich** furchtbar.*

(3) *Mit dir heute habe ich **wirklich** nicht gerechnet.*

Приклади (1)–(3) ілюструють інтенсифікацію всього висловлювання за допомогою прислівника. Найчастотнішими інтенсифікаторами цієї підгрупи на нашому матеріалі виявилися прислівники *wirklich, gar, bestimmt, noch, überhaupt, natürlich, schon, einfach, sicher, sofort, allerdings, leider*.

(4) *Ich glaube, es ist eine **ganz gute** Idee.*

(5) *Danke für diesen **durchaushilfsreichen** Einwurf, Mutter.*

Речення (4) та (5) демонструють роль прислівника в посиленні семантики прикметника. Особливість прислівників у ролі інтенсифікаторів певної якісної характеристики полягає в тому, що такий інтенсифікатор постає факультативним, а прикметник чи дієприкметник не потребують обов'язкової детермінації прислівником. Крім того, посилені прикметники чи дієприкметники можуть також водночас бути інтенсифікаторами [4, с. 105]. У цій ролі найбільш частотними виявилися прислівники *so (so übel, so nervös, so großartig, so schön, so schlimm, so süß, so lieb, so übel etc.); ganz (ganz bezaubernd, ganz schön, ganz passabel, ganz witzig, ganz wichtig, ganz simple etc.); zu (zu blind, zu sicher, zu clever, zu unverbindlich, zu alt, zu spät etc.); sehr (sehr kompliziert, sehr schön, sehr nützlich, sehr gut, sehr unangenehm, sehr froh etc.); wirklich (wirklich wichtig, wirklich toll, wirklich inspiriert, wirklich nötig etc.)*. На відміну від усіх зазначених інтенсифікаторів прислівник *zu* не посилює вже наявне значення, а надає негативної конотації через зазначення надмірного ступеня якості.

Удвічі меншою, але досить вагомою підгрупою виявилася інтенсифікація прислівником іншого прислівника (див. речення (6)).

(6) *Ich habe **so viel** angefangen und **kaum** etwas zu Ende gebracht.*

За кількісними підрахунками, до найуживаніших прислівників варто віднести *schon (schon wieder, schon längst, schon öfter, schon gern, schon eher etc.); nur (nur leider, nur einfach, nur heute, nur noch); einfach (einfach so, einfach nur, einfach wieder); so (so viel, so sicher, so sehr, so lange); ganz (ganz genau, ganz weit, ganz bestimmt)*.

На другому місці за частотністю серед експліцитних засобів висловлення інтенсифікації – частки з питомою вагою 15% від загальної кількості інтенсифікаторів (див. Рисунок 1).

На нашому матеріалі виокремлено такі частки: *doch* (65 прикладів) (див. речення (7)), *denn* (34) (див. речення (8)), *ja, aberauch, nur* (менше 10 випадків)).

(7) *So kann man **doch** keine Ehe führen!*

(8) *Was machst du **denn** da?*

Рис. 1. Морфологічна класифікація експліцитних інтенсифікаторів

Частки в ролі інтенсифікаторів зазвичай привертають увагу до висловлювання загалом, але не посилюють вплив окремих слів.

Прикметники-інтенсифікатори складають наступну за частотністю групу та дорівнюють 13% від загальної кількості інтенсифікаторів. Як слушно зауважує Г. Берестнев, інтенсифікатори можна розподілити на 2 класи: закритий клас, який охоплює конвенційні лексичні одиниці, що функціонують суто як службові слова, та відкритий клас формально більш різноманітних слів, що постійно поповнюється новими лексичними одиницями. Такі інтенсифікатори автор відносить до групи *емотивних інтенсифікаторів* [2, с. 23]. Інші автори поділяють ін-

тенсифікатори на дві групи: власне інтенсифікатори, що тільки інтенсифікують ознаку, але не вносять додаткових семантичних ознак, та оказіональні інтенсифікатори, які, окрім інтенсифікації, надають додаткової семантики [4, с. 117]. Прикметники-інтенсифікатори зазвичай належать до другої групи, що наочно демонструють речення (9) та (10):

(9) *Du wirst eine **grandiose rauschende** Hochzeit erleben.*

(10) *Für junges Zielpublikum brauchen wir **spektakuläre** Mooves.*

Імпліцитна інтенсифікація також посідає вагомe місце серед засобів вираження категорії інтенсивності. Варто зазначити, що механіка інтенсивності в імпліцитних інтенсифікаторах складніша, ніж в експліцитно вжитих інтенсифікаторах. Вона виявляється у виборі лексеми, що за шкалою інтенсивності за семантикою відхиляється від ординарної позначки (див. речення (11), (12)):

(11) *Sie ist doch mit diesem australischen **Schmierlappen** zusammen.*

(12) ***Wahnsinn**, was du schon alles erlebt hast!*

На прикладах імпліцитного посилення впливу через вибір лексеми дуже чітко простежується нерозривний зв'язок та взаємодія категорій інтенсивності й експресивності.

У значно меншому обсязі простежуються словотвірні (див. речення (13), (14)–(15)), морфологічні (див. речення (17)) та синтаксичні (див. речення (18)) засоби інтенсифікації.

Речення (13) є типовим прикладом словоскладання з метою підсилення емотивного впливу:

(13) *Lass gut sein, **hauptsache die Schuhbeißerin kommt woanders unter.***

Речення (14) та (15) демонструють вихід лексеми на суперординарний рівень через додавання префіксів *super-*, *über-*, *maunder-*:

(14) *Es ist eine **Super** idee.*

(15) ***Überdurchschnittlich!** Wunderschön, überattraktiv, unglaublichsexy!*

Варто зазначити що афіксація може призводити як до інтенсифікації, так і до дезінтенсифікації ознаки (див. речення (16)). До деінтенсифікації на морфемному рівні зазвичай спричиняються зменшувальні суфікси:

(16) *Desiree wird schon **irgendwann** sehen, was sie von Ihren **miesen Spielchen** hat.*

До морфологічних інтенсифікуючих засобів насамперед належать ступені порівняння прикметників (див. речення (17)). Крім того, прикметник *toll* за своїм семантичним значенням також є інтенсифікатором:

(17) *Sondern deinem **tollen** William und deiner **noch tolleren** Clara!*

Серед синтаксичних засобів інтенсифікації найбільш частотним виявився повтор (див. речення (18)). У прикладі (18) ідеться про багаторазовий повтор прикметника **ungewöhnlich**:

(18) – *Sie sind ein **ungewöhnlicher** Mann, Herr Stahl.*

– *Ein **ungewöhnlicher** Mann mit **ungewöhnlichen** Ideen.*

– *Und Sie sind eine **ungewöhnliche** Frau.*

– *Deshalb fühle ich mich so gut aufgehoben bei Ihnen.*

– *Das ist auch ein **ungewöhnliches** Stück, das sie dahaben.*

У проаналізованому розмовному діалозі трапляються повтори цілих речень, словосполучень та окремих слів.

Висновки. Інтенсивність та експресивність якості – дві взаємопов'язані характеристики, що доповнюють одна одну та служать загальному прагматичному впливу висловлювання.

Категорія інтенсивності представлена на всіх мовних рівнях і реалізується паралельно через лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби. У подальшій роботі вважаємо доцільним зіставити зазначені мовні рівні з фонетичним рівнем та провести порівняльне дослідження на матеріалі кількох мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безрукова В. Интенсификация и интенсификаторы в языке и речи : дис. ... канд. фил. наук: 10.02.05. Белгород, 2008. 226 с.
2. Берестнев Г., Васильева И. Эмотивные интенсификаторы английского и русского языков: от типологии номинаций к когнитивным установкам. *Вестник Челябинского государственного университета*. Филологические науки. 2016. Вып. 99. С. 21–32.
3. Вольф Е. Функциональная семантика оценки : монография. Москва : Наука, 1985. 228 с.
4. Дюндик Ю. Наречие оценки и категоризация опыта : монография. Иркутск : ИГЛУ, 2011. 179 с.
5. Родионова С. Интенсивность и ее место в ряду других семантических категорий : монография. Москва : Макс-Пресс, 2004. 608 с.
6. Туранский И. Семантическая категория интенсивности в английском языке : монография. Москва, 1990. 176 с.

Е.С. Меньшикова. Роль категории интенсивности в выражении эмоций (на материале немецкого разговорного диалога). – Статья.

Аннотация. В статье рассматриваются средства и особенности реализации категории интенсивности на лексическом, словообразовательном, морфологическом и синтаксическом уровнях. На материале немецкого разговорного диалога прослеживается частотность употребления эксплицитных интенсификаторов в речевом потоке.

Ключевые слова: категория интенсивности, интенсификатор, разговорный диалог, деинтенсификация.

O. Menshykova. The role of intensity category in expressing emotions (on the material of the German speaking dialogue). – Article.

Summary. This article is devoted to the study the implementation peculiarities and features of the category of intensity on the lexical, word-building, morphological, and syntactic levels. The work also analyses the frequency of use of explicit intensification tools in spoken language in percentage.

Key words: category of intensiveness, intensification, conversational dialogue, deintensification.

УДК 81–13

К.О. Мілєєва

магістрант факультету іноземних мов
Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
м. Ізмаїл, Одеська область, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПРИЙОМІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Анотація. У статті розглядаються особливості застосування інтерактивних засобів навчання на заняттях з англійської мови, наводяться їх приклади, а також аналізується їхній вплив на успішність здобувачів середньої освіти.

Ключові слова: інтерактивне навчання, мозковий штурм, мікрофон, фронтальні методи, здобувачі середньої освіти.

Звернемо увагу на такий вид інтерактивного навчання, як карусель, що має такі правила проведення: учитель має розділити клас на дві групи, після цього вчитель роздає кожному школяреві текст; стільці мають стояти колом, усередині якого – ще одне коло. Здобувачі середньої освіти мають стояти навпроти, а також створити внутрішнє коло, що має залишитися нерухомим, та зовнішнє – рухоме. Після того як школяр, що стоїть у зовнішньому колі, розповів іншому учню про аналізований текст і отримав певну інформацію, він має пересісти на один стілець праворуч. Згодом здобувачі середньої освіти обмінюються враженнями щодо того, чия розповідь їм запам'яталася найбільше та з якої причини. Наприклад, один учень дивиться на картину і висловлює власну думку:

“Frankly speaking, most of all I admire the picture by Kate Butrik “Lilac”, because it reveals all gentleness, all fragility of coming spring”.

Інший школяр розповідає про те, чим йому сподобалася картина: “There is no doubt that spring is a song for peoples’ souls, because the first blooms of spring always make my heart sing”.

Інші школярі також висловлюють свої думки.

Зауважимо, що І. Денисенко розглядав інший вид інтерактивного прийому – «Мікрофон», що дає змогу здобувачам середньої освіти висловлювати свої думки, враження. Відомо, що «Мікрофон» належить до фронтальних методів, щоби застосувати цей прийом на уроці, учитель має дотримуватися таких умов: правильна постановка запитання учням; мікрофон школярі мають передавати один одному, а також по черзі висловлювати своє ставлення; відповідь здобувачів середньої освіти має бути лаконічною, зрозумілою [2, с. 40–42].

Наведемо приклад уроку з іноземної мови на тему “Sports and its impact in people’s lives”.

Teacher: – *Do you think everybody should practice sports?*

The first pupil: – *There is no doubt that sports help people to keep fit, have a favorable impact on our health and mind. Also, it unites people of different nations.*